

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 33.

Stockholm den 17 Augusti 1911.

4:e årg.

Prenumerationspris:
1/4 år . . kr. 4: 50 | 1/2 år . . kr. 2: 50
1/4 " . . " 3: 50 | 1/4 " . . " 1: 25
Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm i närmaste postanstalt eller bokhandel.

Redaktion:
Mästersamuelsgatan 51, en tr.

Telefoner:
Allm. 63 53. Riks- 122 85.

Utgifningstid hvarje torsdag.

Redaktör o. ansvarig utgivare:
ELLEN KLEMAN.

Mottagningstid:
kl. 11—12.

Sthlm 1911, F. Englund's Boktr.

Expedition och Annonskontor:
Mästersamuelsgatan 51, en tr.

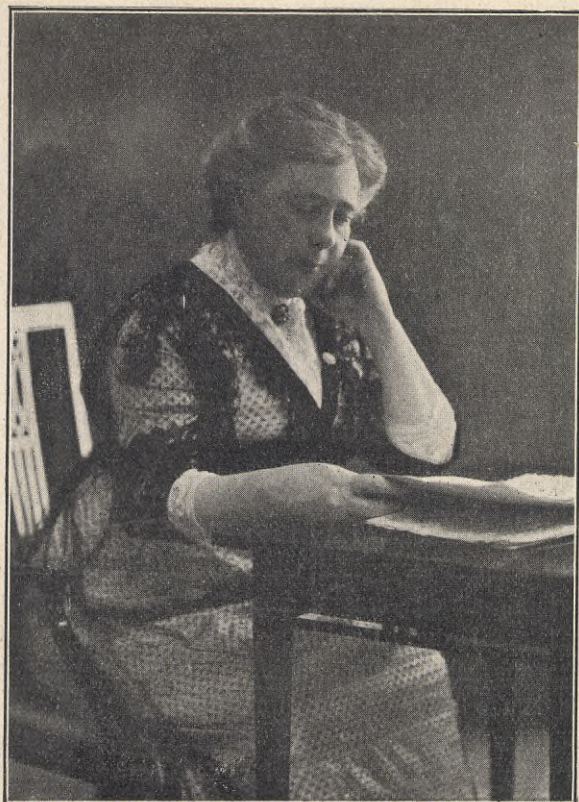
Post- och telegrafadress:
DAGNY, Stockholm.

Annonspris:
15 öre per mm.
Enkel spaltbredd 50 mm.
Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —
Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %.
Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.

Frigga Carlberg

60 år.

För rättfärdighets skull . . .

Så lyder Frigga Carlbergs valspråk och det kan med rätta sättas som motto här ofvan, ty rättfärdigheten är driffjädern i allt hennes arbete. Det är för rättfärdighetens skull — för att bana väg för dess frammarsch i världen — som hennes fot aldrig tröttnar, hennes hand alltid är redo och hennes hjärna så sällan får hvila — det är rättfärdighetskänslan, som bär henne och mångdubblar hennes krafter.

För Dagnys läsare är nog Frigga Carlbergs stora insats i rösträttsarbetet mest känd. När detta arbete på allvar tog form, föll det sig så naturligt, att fru Carlberg skulle bli en af dess ledare — här om någonsin fanns fält för rättfärdighetssträfvandet — och hennes rika erfarenhet af sociala missförhållanden gjorde att hennes insats i detta arbete fick sin alldeles särskilda prägel. Det var en oskattbar vinst för det samhälle hon tillhörde att få henne till ledare, men framgången i arbetet landet rundt — och den är ej ringa, när vi se tillbaka — kan till stor del skrivas på Frigga Carlbergs konto. Hennes månghundra föredrag öfver hela Sverige ha gifvit henne tillfälle att personligt påverka tusentals människor, och detta har skett utan buller och bång, blott genom att på ett sätt, som icke kan gendrifvas, påvisa att kvinnan behöfves i samhället.

Att hon äfven låtit sin penna arbeta i rösträttens tjänst veta vi ju alla, och att såväl "Fru Håkansson" som "Fru Håkanssons dotter" varit till ovärderlig nytta inom föreningarna, det erkännes också tacksamt. Skulle något vara att beklaga härvidlag, så vore det att fru Carlbergs vidtomfattande verksamhet nekar henne tid att än mer ägna sig åt litterär verksamhet, ty helt säkert har mer än en hittills likgiltig genom henne drivits in i rörelsen.

Att Frigga Carlbergs lifsgärning går på djupet, det förstår man, när man genomläser hennes senaste flygblad: "Hvem löser bojan?" — samtidigt utgifvet på svenska och engelska. Ja, hvem löser bojan? Att Frigga Carlberg osökt framställer en sådan fråga, det inse vi, som på nära håll bevittna hennes stora barnavårdsarbete. Att hjälpa de små, de, som lida oförskylldt, det är dock hennes största lifsgärning, och det är kärleken till dessa små, som gör henne mäktig att fördraga allt arbete, allt det motstånd okunnighet, byråkrati och fördomar uppresa och alla de förgiftade pilar afunden och egoismen afskjuta.

Den som en gång sett mottagningsrummet på sociala upplysningsbyrån, fullpackadt med hjälpsökande, den som gifvit akt på anletsdragen hos alla dessa utpinade hustrur och mödrar, sett alla dessa små svältfödda barn och — mången gång — äfven dessa olyckliga fäder, den förstår, att det behöfves mer än hufvudet, behöfves också ett hjärta — för att kunna taga emot denna skara, tåligt höra på pinohistorierna och sedan försöka afhjälpa nöden.

För den hjälpsökande finnes ju endast detta fall, men för den som lyssnar är det — ja, hvilket i ordningen af de många tusenden? — Härpå kommer aldrig att lämnas något svar, men det behöfves icke heller, det är icke statistiken Frigga Carlberg älskar, icke de döda siffrorna utan de lefvande — barnen — på hvilkas kinder hon fått utväg att sätta hälsans rosor — de unga olyckliga, som hon hjälpt på fötter, och de gamla, öfver hvilkas ålderdom hon spridt ljus. I alla dessa ser hon människor, och alla tillhöra de samhället!

Som ordförande, öfverinspektris och hufvudkassör för sällskapet Myrorna i Göteborg har fru Carlberg ett stort arbetsområde, men äfven till detta räcker hennes tid. Myrornas storartade utveckling under sin 20-åriga tillvaro är till allra största delen Frigga Carlbergs verk — ett verk, som talar för sig själf.

Utom sina fem hem för barn mellan 2—16 år har Myrorna under de senaste åren haft glädjen starta två nya hem — ett upptagelsehem — "Födelsedagen" — för lungsjuka föräldrars friska barn och ett hem för späda barn jämte deras mödrar. Det första är ett led i kampen mot tuberkulosen — ett arbete som äfven ligger fru Carlberg om hjärtat — och har tillvunnit sig erkännande från Nationalföreningen mot tuberkulos, som genom ett räntefritt lån å 5,000 kronor satt sällskapet i stånd att inköpa egen gård i Råflanda. Det andra är realiserandet af en utaf fru Carlberg länge

närd önskan, hvilken möjliggjordes genom en donation af anhöriga till Myrornas afidna ordförande — fru Lisen Levison — hvars namn hemmet bär.

De stora donationer, som sällskapet Myrorna på senaste tiden haft glädjen mottaga, hafva lämnats af personer, som i lifstiden ägnat verksamheten sin särskilda uppmärksamhet och som haft oinskränkt förtroende till ledningen. Så t. ex. gaf Adolf Florell sin donation å 152,000 kronor utan det minsta "villkor", och det till ett sällskap, hvars styrelse består af "endast kvinnor".

Fru Carlbergs rent personliga kärlek och omtanke räcker till för alla hennes myrbarn, både under deras vistelse inom hemmen och — såvidt det är henne möjligt — äfven efter deras utträde i lifvet. Att tillgifvenheten besvaras, visar ett yttrande, som nyligen föll af ett f. d. myrbarn: "Vi känna den allra största tacksamhet mot tant Frigga, men då vi icke ha något af värde att gifva henne på 60-årsdagen, få vi visa vår tacksamhet genom att blifva nyttiga samhällsmedlemmar."

Detta är endast några konturer af Frigga Carlbergs rika lif, men hon räcker till för mycket mera — hon är både maka, mor och mormor i dessa ords vackraste mening, och för den personliga vänskapen står hon icke främmande. Kanske är det den kärlek som omger henne, som till en del ger henne kraft att bära dagens tunga och hetta.

Jag hörde på rösträttskongressen i sommar ett yttrande af en amerikanska om mrs Catt: "Vet ni, hvarför hon distanserar alla de öfriga? Det är därför att hon alltid tänker på saken, aldrig på sig själf." Ja, detta är det, som äfven utgör Frigga Carlbergs storhet: hon tänker aldrig på sig själf — endast på dem, som behöfva henne.

Hildur Öijer.

Allmän rösträtt åt Norges kvinnor.

F rån Norge meddelas, att stortinget förliden torsdag behandlat förslag om allmän rösträtt för kvinnor liksom för män. (Som bekant existerar f. n. för kvinnor ett inkomststreck, 400 kr. i stad och 300 kr. på landet.)

Konstitutionskommittén hade tillstyrkt förslaget, och dess ordförande Bryggesaa talade för detsamma och framhöll bl. a., att den census som satts för kvinnor verkade dubbelt orättfärdig. De hade vid senaste valen visat sig fullt mogna att få allmän rösträtt och hade också visat, att de kunde begränsa sina fordringar.

För förslaget afgäfvos 73 röster och mot detsamma 43. Förslaget föll dock, då för dess antagande fordras två tredjedels majoritet.

Juvel- Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

DAGNYS LÄSARE
 böra gynna
DAGNYS ANNONSÖRER

Från världens rösträttsfält.

ett par tankeväckande fall af rättskipning hafva på den sista tiden upprört människor i många länder och äro väl värda att särskildt omtalas i Dagny. Det kan väl vara, att någon liten notis därom förekommit eller skall förekomma i vårt lands tidningar, men utförligt och med beledsagande anmärkningar blifva de säkert ej omtalade.

Först och främst kommer då Angelina Napolitanos tragiska historia, hvilken i korthet lyder så. Makarna Napolitano inflyttade till Ontario i Canada för ungefär 10 år sedan samt lefde drägligt tillsammans tills sistlidne oktober, då Napolitano, som emellertid alltid varit känd för sitt häftiga lynne och sin vana att misshandla sin hustru, tillkännagaf, att han ämnade lämna hem och familj. Som romerska katoliker kunde de ej erhålla skilsmässa, och det synes som om detta var ett sätt af honom att ge ett visst sken af laglighet åt proceduren. Han delade husgerådet i tvänne hälfter, tog sin del med sig samt reste ifrån hustrun med de fyra barnen utan att lämna någon adress eller medel till uppehälle ens åt de tvänne, som man tycker att han åtminstone borde ha ansett komma på sin del.

Efter en vecka återvände han emellertid hem men råkade i raseri, då han fann en främmande man inhyst i hustruns bostad, och knifhögg henne i afsikt att döda henne. Under flera veckor låg hon på sjukhus af de sår hon erhållit, och ännu bär hon i sitt ansikte märken af den äkta mannens framfart. Denne, Pietro Napolitano, dömdes för misshandel af sin hustru till tre års straffarbete, ehuru domen förändrades till villkorlig och han lössläpptes efter en vecka. Efter hemkomsten och alltsedermera sökte han förmå sin hustru att såsom prostituerad förtjäna penningar till hans och familjens uppehälle. Hon vägrade bestämdt att göra detta, och grannarna hörde hur de båda makarna trätte härom hvarje morgon efter det Pietro hemkommit från sitt arbete vid nattskiftet på ett stålverk. Påskdagen i år hade trätan varit särskildt våldsam och slöts därmed att Pietro sade, att nu gick han upp och lade sig att sofva men om han fann henne kvar i bostaden när han vaknade, skulle han slå ihjäl henne.

Under det han sof, dräpte hon honom i stället med en yxa, och inför rätten afgaf hon en frivillig och öppen bekännelse, hvaraf det framgick, att hon i sin tanke blott utfört en naturlig handling af rättvisa. Domaren sade henne, att hon icke bort döda honom utan att hon antingen skulle ha lämnat honom eller vädjat till lagens skydd. Men inom några månader väntade hon sitt femte barn och hvart skulle hon under dessa omständigheter taga vägen; hur skulle hon kunna öfverge sina andra fyra barn och hvilket skydd kunde hon vänta af en lag, som i december blott hållit mannen inspärrad en vecka, efter det han icke allenast hotat henne utan tillfogat henne lifsfarliga skador?

”Nej, jag hade intet annat att göra”, sade hon bestämdt.

Hennes handling ansågs emellertid som mord enligt första graden, det vill säga utan förmildrande omständigheter och utan hänvisande till beviljande af nåd, och hon dömdes till döden genom hängning. I juli skulle det väntade barnet komma till världen, och afrättningen bestämdes för den skull till den 9 augusti, sedan myndigheterna vägrat att ändra domen, emedan man icke ville ha några ”oskrifna lagar” i Canada.

”Men den civiliserade världens samvete har fordrat den unga modrens lif”, skriver Mrs Pethick Lawrence, ”petitioner från Italien, England, Förenta Staterna och från olika delar af Canada hafva inskickats till Canadas guvernör för att begära nåd för henne. Folkets hjärta dömer sundt, när det en gång vaknat, och denna gräsliga historia har väckt det. Och dess känsla af verklig rättvisa, kanske mera pålitlig än den ”skrifna lagen”, säger att denna kvinna blifvit så djupt förorättad, att medlidande måste komma henne till del. Denna mor får ej afrättas, hon måste återgifvas åt sina barn. Annars komma människens ”skrifna lagar” att än en gång förbannas som en parodi af den högre rättvisan.”

Det uppgifves att Sir Allan Aylesworth, Canadas justitieminister, erhållit icke mindre än sju säckar postförändelser angående Mrs Napolitanos benådning, men ”att han bör få ännu flera, sjuttio eller sjuhundra vore ej för mycket”. Och till följd af jättepensionerna från män och kvinnor öfver hela världen har verkligen Mrs Napolitanos dödsstraff blifvit förvandladt till lifstids fängelse, ”ehuru denna förvandling, som dock betecknar en viss humanitet, icke är tillfyllestgörande.”

”Oerhörda orättvisor hafva i forna tider begåtts mot de rösträttslösa, oerhörda orättvisor begås ännu mot kvinnor”, sade Reverend Percy Dearmer i en predikan för icke länge sen. Mrs Pethick Lawrence tog dessa ord till motto för sin eldiga artikel om Mrs Napolitano, och Ellis Meredith, den kända amerikanskan, meddelar ett exempel på att dylika öfvergrepp icke begås, där kvinnorna ha medborgarrätt.

I Leadville i Colorado förekom för några veckor sedan ett likartadt fall. Mrs Capra, en annan italienska, dräpte där äfvenledes en ovärdig make. Denne var en fördrucken, brutal individ, som ej ens tvekade att stjäla de penningar Mrs Capra genom sitt arbete förtjänade. Till sist tröt hustruns tålmod, och hon slog ihjäl honom med en yxa under det han sof. Mrs Capra fördes inför rätta tilltalad för mord, men frikändes emedan allmänne åklagaren icke gjorde något straffpåstående samt motiveerade sin uppfattning därmed, att folkets sympatier voro för den unga hustrun, som snart skulle bli mor och som dödade i förtviflan.

”Dessa båda fall likna hvarandra mycket utom i handlingarnas påföljd”, fortfar Miss Meredith. Mrs Napolitano sitter i fängelse och är dömd till döden, Mrs Capra är fri. Kvinnorna i Leadville voro beredda att utöfva allt det ”inflytande” de äga, men de behöfde det ej. Undermedvetandet om att detta inflytande existerade, direkt eller indirekt, förefanns hos allmänne åklagaren. Det var ej nödvändigt att bedja om nåd för Mrs Capra,

emedan hon lefver i en stat, som är rättvis mot kvinnan, och där ämbetsmännen äro vana att taga hänsyn till kvinnornas önsknings utan att vänta till dess de uttryckas genom petitioner och massmöten."

Det andra fallet är Miss Malechas, som det säges ett åskådligt exempel på nödvändigheten för kvinnor af att äga full medborgarrätt. Miss Malecha är dotter af en engelsk mor och en far, som ehuru af polsk härkomst dock var naturaliserad engelsman. Hon uppfostrades i England, men blef sedan musiklärarinna i Warschau. För fem månader sedan gjorde den ryska polisen husvisitation hos henne och fann af misstänkta saker — tvänne proskriberade böcker och ett manuskript af annan hand angående en polsk politisk fråga. Detta var nog, flickan arresterades och har sedan dess suttit i fängelse utan att någon ransakning ännu förekommit.

Inom och utom parlamentet har det efterhand uppstått en storm af förbittring, ehuru det är möjligt att förbittringen icke uteslutande härrör af rättfärdighetskänsla utan i någon mån uppstått af den ringaktning, som visas det brittiska herraväldet. "Är England ej längre en världsmakt?" frågas det och talas oförbehållsamt om en svag utrikesledning, som låter sådant ske. Många äro de interpellationer om saken som i Underhuset gjorts till Sir Edvard Grey, och fastän engelske konsuln i Warschau redan i slutet af april tillkännagaf, att när saken blifvit undersökt skulle Miss Malecha föras öfver gränsen och förbjudas att återkomma till Ryssland, bragte en af parlamentsmedlemmarna i dagen att engelska utrikesdepartementet först den 11 juli hos ryska regeringen anhållit om specificering af anklagelserna mot Miss Malecha, men att intet svar ännu kommit, och vidhöll att det icke vore för mycket begärdt om utrikesdepartementet sade: "att om icke bestämda bevis för Miss Malechas brottslighet framlades, begärde England hennes snara utlämnande."

Den 16 juli afhölls en stor demonstration vid Trafalgar Square, därvid ordföranden, parlamentsmedlemmen Mr Will Thorne, betonade, att regeringen måste ingripa, äfven om detta medförde afsändandet af en eller ett par Dreadnoughts till de ryska farvattnen. Både England och Förenta Staterna hade i dylika fall flera gånger ingripit till förmån för män, nu måste kvinnan ha hjälp.

"Ty ännu kan Miss Malecha icke göra anspråk på det fulla medborgarskapets privilegier. Det är därför, som myndigheterna arbeta så slappt, därför göras inga eftertryckliga framställningar och därför tillåter man henne att vecka efter vecka försmäktas i fängelse", ropar Mrs Despard, och det förefaller ej heller, som om Sir Edvard Grey visade något synnerligt intresse för den häktade kvinnan. Han har upprepade gånger påpekat den svårighet som ligger däri att Miss Malechas båda föräldrar ej voro af engelsk härkomst. Han har svarat, att han gjort allt hvad han kunnat, och det synes verkligen också som om det engelska utrikesdepartementets hållning i viss mån suggererat det svar ryska utrikesdepartementet nu afgifvit i fallet Malecha. Det heter däri, att

"som Miss Malechas far aldrig erhållit tillåtelse att ändra nationalitet, hade hans naturalisation ingen inverkan på hans ställning som rysk undersåte. Hans dotter var således fortfarande rysk undersåte, men af hänsyn till England hade befallning utfärdats att påskynda Miss Malechas ransakning."

Så står saken nu, hur det går den unga flickan vet ingen än, men att det är en allvarsam sak att falla i ryska polisens händer döljer man icke för sig i England, och vi kunna ej annat än instämma med den tidning som säger "att svaret är mycket otillfredsställande" och att man hoppas att "det icke skall få bero därvid".

Ellen Wester.

L. K. P. R. och den politiska neutraliteten.

I "Dagnys" nummer för den 3:dje augusti har "Frisinnad" gifvit träffande uttryck för det okloka i F. K. P. R.-styrelsens beslut af den 20 juni men menar att det oakadt alla medlemmar i föreningen — af hvilken politisk läggning de än må vara — med tanke på kommande tillfälle att protestera skola finna sig däruti, emedan detta skulle bevisa "mod" att vara ståndaktig i arbetet för det mål, som vi alla önska må blifva uppnådt.

De finnas dock, som, vare sig resultatet af deras "understödjande af vänsterpartiet" vid höstens riksdagsmannaval i "realiteten" blefve "obetydligt" eller icke, anse det stridande mot samvetets bud att, om ock passivt, godkänna en uppfattning som de ogilla, därför att den strider mot deras känsla för sanningen. Och då det för dem är en plikt att i främsta rummet försöka vara sanna människor, måste de tillsvidare utträda ur F. K. P. R. (styrelsebeslutet kan ju icke hinna på annat sätt protesteras före valen), synnerligen som på samma gång enligt deras mening rösträttssakens framgång gynnas genom ådagaläggande af önskan att på ett kvinnan värdigt sätt hinna till målet.

Vän af F. K. P. R., som tills vidare utträd ur förbundet.

Insänd litteratur.

- Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Hela Stockholm.** Af *Beyron Carlsson*. Häft. 5 & 6. — **Vår tid.** Af *Gustav Bang*. Häft. 13.
P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Hur våra åsikter bildas.** Af *Gösta Setterberg*, fil. doktor. Med förord af *Bertil Hammer*, professor i pedagogik.
E. Lundquists bokförlag, Stockholm: **Politiska dialoger.** Kannstöperier i sommarvärmen. Af *Två män i en båt*.

Prenumerera på DAGNY!

Den patenterade
PUFFSÄNGEN

är delvis tillverkad af stål samt ytterst stark. Den har därjämte ett pryddigt utseende, och passar för alla hem både i stad och på landet.
Begär priskurant.

PER FROMS MEK. VERKSTADS A.-B.,
Mäster-Samuelsgatan 34, STOCKHOLM.
OBS! Säljes äfven i alla möbelfärrer.

Freja-Magasinet.
Specialaffär för Damartiklar.
18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

Litteratur.

Barnaoffer. Af *Elf Norrbo*. Åhlén & Åkerlunds förlag, Göteborg.

Det har af kritiken — synnerligast den som i hufvudstadspressen äger att uttala sig om de litterära företeelserna — blifvit fastslaget, att de norrländska författarna egentligen inte äro annat än lama, mer och mindre lyckade eftersägare — s. k. Pelle Molinare. Och det romantiskt mystiska elementet i deras diktning äger knappast litterärt berättigande.

Ingenting kan emellertid vara mer förhastadt än detta allt för "yverborna" domslut. Ty, om också ingen af dem gjort epok — så är dock flertalet sinsemellan vidt skilda, både hvad berättarkonst och stil beträffar. Och en stor del af dem har numera knappast någonting alls kvar af de drag, som kunna anses besläktade med föregångaren Pelle Molin.

Den norrländska författaren, som under pseudonymen *Elf Norrbo* debuterade för ett par år sedan med novellsamlingen "I norrsknen och sol", efterföljd af ytterligare tre, fyra novellböcker, är en af de mest typiska undantagen från den antydda, fastställda regeln. Och har man följt med hans författareskap, kan man äfven lägga märke till att man här har att göra med en begåfning af ganska säreget slag — och därtill en, som flitigt arbetar på sin egen utveckling. Det förefaller dock, som om denna skulle kunna försiggå på ett ännu mer tillfredsställande sätt, om det flitiga producerandet något inskränktes, så att de många ypperliga ämnen, som i alla dessa skisser och småberättelser ofta fått en väl bagatellartad behandling, bättre komme till sin rätt.

Vid genomläsandet af *Elf Norrbos* senaste bok "Barnaoffer" får man det intrycket i ännu högre grad än af hans föregående novellsamlingar, att han äger förutsättningar att kunna komma med större och helt utförda saker. Särskildt gäller detta bokens första och längsta berättelse, efter hvilken den också fått sitt namn och som i kraftiga och skarpa drag ger skildringen af en liten fattig pojkes lif till och med konfirmationsåldern. Det är en realistiskt berättad historia om hur fattigmansbarnet, undernärdt och utan föräldraskydd, slänges omkring af tillfälligheter, som det endast gäller att foga sig i. Med lefvande färg — utan anstrykning af effektsökeri — äro dessa tilldragelser skildrade. Och man får det varmaste intresse för den lilla mångpröfvade bytingen, som slutligen gör revolt, när han i en glasbrukslärlings skepelse just tyckes vara nära att gå under både till kropp och själ. Ja, hans öde väcker till den grad intresset, att man helst skulle vilja se denna berättelse såsom endast första kapitlet och att boken i dess helhet utgjorde fortsättning och avslutning af denna så bra började människoskildring. Jag vill härmed inte säga, att de följande små skisserna sakna värde. Tvärtom. Det är flera af dem, som till och med äro utmärkta i sitt slag — såsom "På hemmet" — en ypperlig lifsbild, där författaren med delikat och känslig penna ger oss en inblick i hur Eros

kan dyrkas på en anstalt för vanföra — under försakelsens tårar men dock som den oundkomlige. Den koncentrerade formen, den omedelbara, nästan impressionistiska stilen, som är utmärkande för *Elf Norrbo*, är här af utomordentlig verkan. Och man glömmar inte snart hjärtesorger, som skildras med ord som dessa: "— — De där längtande, brännande, snyftande blickarna! De stirra hungerigt sökande, i sugande försmäktande hjärtetörst. Här fattades arm och ben, där båda benen, därborta åter var ryggen sned, händerna förtvinade med slappa, omöjliga fingrar — eller fötterna förkrympta — benen hade slutat växa vid 10—12-årsåldern. . . . Men alltid, alltid fanns där ett hjärta. Ett stackars dåraktigt litet människohjärta, som inte ville ta reson. Som frågade och frågade sitt 'Hvarför?'" — — — En annan liten stark bit är "Sista hammarslaget", likaså "Trots allt". Och i "Kalle Kolportör" och "Kalas" ger författaren med must och kläm ett par profstycken på sin förmåga som humorist.

Med undantag af några alltför fragmentariska och obetydliga historier, där det korthuggna språket nästan verkar manér och inte heller ämnet äger tillräckligt intresse, kan denna bok med allt skäl betraktas som ett framsteg. Den hör inte till dem, som man glömmar i samma ögonblick som man slutat läsa den. Och detta beror på att dess innehåll är pulserande lif, där hvarje tonfall är äkta och inte som i så många andra af våra dagars litterära alster uppkonstrueradt af en ofta nog sjuklig fantasi eller byggdt på öfverkulturens vittrande grund.

M. R—M.

Eugénie Bonnefois

och hennes "école foraine".

Eugénie Bonnefois är en af de kvinnor, hvars lif och historia säkerligen icke äro kända utanför Frankrikes gränser, men som i sitt land är aktad och uppskattad i vida kretsar. Hon har för en medarbetare i tidningen "Le Gaulois" berättat om de första skedena af sitt lif, huru hon kom till att utföra sitt lifsverk — att öppna bildningsmöjligheter för de många små kringfläckande "marknadsbarnen". Jag vill låta henne själf tala för en stund.

"Jag var knappt fyra år gammal, då mina föräldrar slogo sig på att förevisa mekaniska dockor på de årligen förekommande marknaderna. Min moder var mycket from och hade alla de egenskaper och dygder, som det är möjligt för en kvinna att äga. Min far var ett stort original, lika fruktansvärd då han var vred som han var spirituell och tillgänglig vid godt lynne. Jag växte upp och blef snart hemma i att sköta de små dockorna, och jag förstod, att jag måste ägna mitt lif åt detta och att underhålla min mor. Några giftermålsutsikter hade jag ju ej, då ingen skulle finna sig i att komma i närmare relation till min far.

Min hälsa var något vacklande, men jag ägde en god portion af mod och en vilja af stål, som aldrig har låtit sig öfvervinnas. Om den någon gång har underkastat

sig slafveriet, så har det blott varit för att sedan resa sig därur så mycket starkare.

Vid 18 års ålder skulle jag gå och läsa. Vid den tiden var det mycket svårt för oss, de kringresande på marknaderna, att få någon religiös undervisning, förutsatt att prästerna ens ville ge någon sådan. Men det lyckades för mig, och därigenom öppnades för mig en helt ny synkrets. Jag fick lära mig allt hvad som var skönt och godt och som jag trodde kunde tillämpas i lifvet omkring mig. Hela min önskan gick nu ut på att få dela med mig af dessa känslor till alla mina reskamrater, och jag beslöt att ägna hela min lediga tid åt att förbättra marknadsfolkets lif, och, trots de svårigheter jag mötte, att få mina små kamrater delaktiga af samma undervisning som jag fått.

Min tid var emellertid strängt upptagen af annat. Min far hade lärt mig att slå på trumma, men det instrumentet var inte i min smak. Jag plågades däraf lika mycket, som att behöfva kläda mig till gosse och tillsammans med min bror vandra genom små trånga gator och där slå sådana hvirflar, att fönsterrutorna skallrade och folket skyndade till för att se det regemente, som de trodde passera. Men det var ett nödvändigt sätt för att skaffa oss folk.

Min frihetslängtan blef dock allt starkare, och jag beslöt att ensam arbeta mig fram i världen. Den tiden voro panoramorna på modet. Jag lyckades af några vänner låna litet pengar och hyrde ett gammalt panoramaskjul, som jag iordningställde på bästa sätt. Affären gick bra, och min skuld betalades, men skjulet var så bristfälligt, att jag måste tänka på att skaffa ett nytt. Mina vänner hade fått förtroende för mig och lånade mig nu en större summa, som jag emellertid hade svårt att afbetala, då jag under långa tider blef hindrad i min verksamhet, till följe af att min far sjuknat och måste vistas i Paris. Men sedan han dött var jag fri och kunde åter begifva mig ut i landsorten och med mitt panorama besöka den ena platsen efter den andra och sålunda röna vinst af företaget.

Det är ett hårdt lif, som vi föra, och isynnerhet är det svårt för en ensam kvinna, men det är ett lif fullt af verksamhet, där ofta vemodets ton spelar in. Under året kunna elden, stormen och döden härja ibland oss, men vi måste med lugn se på förödelsen och de spillror, som naturmakterna förorsaka. En "forain" måste kunna resa sig efter olyckan, slagen, men icke öfvervunnen, och säga med döden i hjärtat, tårar i ögonen, men själen fri och obunden: 'mina barn, friskt mod, må hvar och en göra sin plikt, vi ha ingen tid att förlora till nästa fest, vi måste skynda oss dit.'

Som jag sade, är det ett hårdt yrke för en ensam kvinna att vara en "forain", i hvilket fall som helst om hon vill förbli hederlig och väl sköta sina affärer. Hur mycken förödmjukelse och hänsynslöshet har jag ej måst utstå af dem, som ha att bestämma om platserna vid en marknadsfest, då de ofta gifvit det bästa åt en del lättsinniga individer och nekat det förmånliga åt de hyggliga. Och så har erfarenheten visat mig, att det finns en viss

kategori af män, som man sorgligt nog finner litet öfver allt, oberoende af klass och social miljö, män, hvilka endast emedan de äro män, tro sig ha rätt att förtrampa, förödmjuka och håna kvinnan som en onyttig varelse utan förmåga och intelligens, bara därför, att hennes person utvisar anspråkslöshet och redbarhet.

Under denna tid var religionen min enda tröst och den kraft, som hjälpte mig att motstå ej endast förtviflan utan äfven alla de svåra frestelser, som kommo i min väg. Allt större och större blef min längtan att äfven alla medlemmarna i vår stora cirkus och i marknadsföljet skulle få genom undervisning lära känna religionens höjande kraft, ty jag visste, att de hade önskan och behof däraf. År 1879, då vi kommo till Amiens, lyckades jag få en ung präst intresserad för saken. Undervisningen började, och vid den därpå följande konfirmationen af öfver 60 personer voro alla åldrar representerade. Det var en stor högtidsdag, vid hvilken ärkebiskopen officierade och cirkusmusiken spelade. Jag kände mig nöjd och lycklig, mina kära kamrater hade i sin olycka fått något af verklig tröst, men hela mitt mål var ännu icke vunnet.

Jag lyckades bilda en liten förening i syfte att ge skolundervisning åt alla de kringfarande barnen, men olyckligtvis kom föreningen i händerna på personer, som ej kände till våra nomadiska vanor och som trodde, att barnen kunde behandlas alldeles som andra barn. För att vinna något, beslöt jag att offra allt och omändrade mitt panorama till en första skola och tog själf undervisningen om hand. Genom ett välvilligt underhåll af personer i Paris har skolan sedan kunnat fortsätta."

* * *

Så långt Eugénie Bonnefois' egen berättelse. Hvar och en som i Paris under juni månad besöker den traditionella Neuilly-festen, där musiken spelar vid hvart tiende steg och karuseller, rutschbanor och cirkusar omväxla med målskjutning, knifkastning och karamellstånd en hel kilometer framåt, måste ovillkorligen undra öfver det egendomliga lif, som alla dessa människor föra. Bakom ständen står vagn invid vagn, ett mellanting af omnibus och järnvägsvagn, alla försedda med en liten skorsten. Detta är marknadsfolket hem, och under största delen af året fara de sålunda omkring i Frankrike med sin rullande boning, ibland alla tillsammans, ibland i små grupper.

Af en händelse fick jag höra att detta egendomliga samhälle hade en egen skola, och genom ko-karusellens ägare fick jag upplysning om hvar den fanns.

Själva skolan var nu inlogerad i tvenne vagnar, som invändigt hade utseende af riktiga små skolsalar. Två unga fransyskor voro nu lärarinnor. Eugénie Bonnefois är gammal och har dragit sig tillbaka efter sitt långa sträfsamma lif, belönad med akademiens lagerkrans och dess diplom för ädla och dygdiga handlingar. Hon kvarstår emellertid som en slags inspektris för sitt lifsverk.

Det är intet lätt arbete för lärarinnorna att undervisa sina 70 elever, hvilka somliga endast tidvis besöka sko-

lan. Vana som barnen dessutom äro vid ett kringflackande friluftslif och ett oroligt marknadsvimmel, äro de så lifliga, att det är dem omöjligt att för någon längre stund sitta stilla. De äro dock i allmänhet mer intelligenta än andra barn och långt ifrån att beklaga. De föra ett friskt lif och känna ej till något annat samt fortsätta ofta på den bana deras föräldrar valt.

Lärarinnorna voro mycket intresserade för sitt arbetsfält och kände sig endast vemodigt stämda öfver att det "forain"-folk, med hvilket de blifvit solidariska, af den stora allmänheten betraktas som landsvägsstrykare och

mindre förtroendeingifvande konstberidare. Visserligen menade de, finnas ju också sådana i hela detta stora läger, men flertalet äro hederliga handlande, som valt vagnen till sitt hem och det flyttbara skjulet till sin handelsbod.

"Hvad vi därför framför allt lära barnen", slutade lärarinnan, "är att blifva goda medborgare och att älska och ära främst sitt eget land, men också andra nationer och att inplanta hos dem, att det ytterst beror på människan själf att höja det yrke hon tillhör."

I. S.

Några minnen från rösträttskongressisternas Lapplandsresa.

(Forts. fr. föreg. nr.)

Vid framkomsten till Narvik möttes vi, tack vare disponentens för Kiruna-Luossavarabolagets vänliga erbjudande, af ett tåg som förde oss ner till hamnen, där vi fingo se lastningen af en malmångare.

Så gjorde vi en tur med ångbåt in i den smala Sjömenfjorden, å ömse sidor omgifven af höga snöfjäll och glaciärer. Vid återkomsten gingo vi genom den långsträckta, i allmänhet ej synnerligen välbyggda staden till Hotell Fenix för att äta middag.

Vid 9-tiden voro vi åter i Abisko, belåtna med att gå till hvila, men strax före 12 väcktes vi med att "nu syntes midnattssolen".

Det var med en underlig, högtidlig känsla vi alla stodo samlade därute på planen i den stilla, ljusa natten, där solen lyste lika klart som på dagen, fåglarna sjöngo och björkarna doftade. Efter en timme försvann solen åter i molnen och sedan fingo vi ej mer skåda midnattssolen.

Både midsommarafton och midsommardagen var flaggstängen prydd som majstång med grönt, som motorbåten medfört från sin färd rundt sjön, ty tack vare att Abisko med närmaste område blifvit nationalpark, få blommor och grönt ej tagas på en bestämd sträcka däromkring. Dansen trädde båda dagarna af ungdomen på logen.

På söndagsförmiddagen hvilade vi ut efter de föregående dagarnas ansträngningar med undantag af en kortare promenad längs Abiskojokks kanjon.

En andra tur gjordes på eftermiddagen med motorbåten tvärs öfver Torneträsk till Jebrenjokk, en fjällbäck i en vacker dal, där Turistföreningen har en stuga, hvars nyckel för tillfället var ute på resa med en glömsk turist, så vi kunde ej få se stugans inre. I dalen rådde frodlig växtlighet med stora träd och många fjällväxter och äfven Jebrenjokk bildade ett vattenfall, just när den flöt genom dalen.

Färden öfver sjön tog 40 minuter, vinden var ganska stark och små vågor gingo, så vi fingo en aning om att sjön kunde gå hög.

Och så på måndagsmorgonen kastade vi en sista blick på Abiskos turisthärbärge med paviljongen och badhuset,

inbäddade i vacker vårgrönska vid foten af Nuoljafjället och Abiskojokks utflöde i Torne träsk, sökte i minnet fästa namnen på de omgifvande snöfjällen, Abiskofjällen, Tjuonjasagge, "Lapp-porten", Suomaslaki, "Sockertoppen" etc., togo plats i vår vagn, som hvilat sig i Narvik, och började färden söderut.

Snart togo vi farväl af Torne träsk och dess vackra omgifningar.

Förbi träsk och myrar med endast låg björkskog, genom ödemarken, kommo vi om några timmar till Kiruna, målet för dagens färd. Här kopplades vår vagn från tåget för att, sedan vi å järnvägsrestauranten intagit lunch, föra oss genom det långa stationsområdet till den elektriska järnvägen.

I sällskap med disponenten för Luossavara-Kirunabolaget och de resenärer (japanske ministern med fru och redaktör Branting med fru), som en nyck af ödet samtidigt fört så långt norr om polcirkeln, fördes vi dels på järnväg, dels på bergbanor upp till grufvorna, eller snarare järnberget, ty brytningen försiggick ej ur djupet utan på höjden, vid bergets topp. Härvid tillgick sålunda: Sedan järnmalmen genom sprängning — det sades med 45 kg. dynamit i hvarje skott, — lösbrutits från berget skedde lastningen för hand i små vagnar, med två arbetare om hvarje. Malmbitarna plockades i vagnarna, som sedan på skenor fördes till närmaste schackt, där de tömdes och hvarifrån malmen på olika sätt fördes vidare till lastningsplatserna.

På ett ställe försiggick lastningen för maskin med därför konstruerade skopor för att minska det ansträngande arbetet.

Från en af topparna, jag vill minnas "Statsrådet", har man en ståtlig utsikt öfver hela den vidsträckta snöfjällkedjan mot norska gränsen, däribland det kända Kebnekaise. Som dagen var klar, syntes äfven de aflägsna topparna tydligt på andra sidan Luossavara och sjön Luossajärvi, vid hvilken Kiruna är beläget och af hvilket man får en öfverblick från en annan bergtopp, hvilken minns jag ej.

Disponenten förklarade byggnadsplanen, utpekade de olika offentliga byggnaderna, gjorde oss uppmärksamma

på att genom förutseende vid planerandet och byggandet, hvarvid stor aktsamhet iakttagits om träden, så att så få som möjligt huggits, öfver platsen ej hvilat den prägel af ödslighet och nybyggarsamhälle, som gjort sig märkbar vid flera af de samtidigt uppkomna gruvsamhällena.

Inom kort förde oss bergbanan och den elektriska järnvägen, som går midt igenom samhället, ner till några af de präktiga skollokalerna.

Utom folkskolor finnas nämligen högre folkskolor och yrkesskolor med en lärarepersonal på 60 personer. Flickorna få redan under sin folkskoletid en kortare skolkörs-kurs. Under den tvååriga fortsättningsskolan fortsättes denna undervisning, hvartill kommer dels teoretiska kurser i kemi, födoämneslära och bokföring, dels sömnad. Undervisningen är fri, men för måltiderna betalas råmateriale. För arbete, sömnad och dylikt, som ej är för eget bruk, få eleverna betalning.

Gossarnas fortsättningsskola är sedan hösten 1910 ordnad till yrkesskola med fullständig yrkesutbildning i snickeri och metallarbete samt en afdelning motsvarande den kommunala mellanskolan. I den teoretiska undervisningen deltaga såväl gossar, anställda som lärlingar hos handverkare, som skolans elever. Dessa inskrivas som lärlingar och arbeta sitt bestämda timantal mot en timpenning från 10,5—15 öre.

Arbetena äro från första början sådana som kunna väcka deras intresse och användas i hemmen, så t. ex. höllo några gossar på med länstol, bokhylla, lås etc. På senare åren har ett stort antal gossar, öfver 200, sysselsatts med trädgårdsarbete, hvilket mycket intresserar dem. Högst ogärna och sällan få de före fyllda 18 år stadigvarande strängare arbete inom hus.

För de längre bort boende skolbarnen är ordnad så, att de med elektriska järnvägen kunna resa till och från skolan, och i en särskild matsal inom skolan få de intaga sina måltider.

Även för tillfälle till förströelse var väl sörjdt genom stora ljusa läsesalar med bibliotek och konstverk, såväl skulptur som taflor. Föreläsningar, skioptikonföreläsningar och teaterföreställningar af goda sällskaper gifvas ofta.

Tyvärr var tiden så kort att vi endast hunno få en hastig öfverblick af de närmaste lokalerna, sedan fördes vi åter till vår tillfälliga bostad, järnvägsvagnen, för att göra toalett innan den kl. 8 e. m. höll framför disponentens villa, dit vi samtliga voro inbjudna på middag.

Under middagen framfördes Lapplandsresandenas tack af en holländska från Rotterdam, dit så mycket af den svenska malmen exporteras.

Af talet, som hölls på engelska, erinrar jag mig en episod, som jag ej vill förbigå med tystnad.

Talarinnan uttryckte särskildt sina landsmaninnors glädje öfver att ha fått komma hit och se denna del af det underbara land, dit deras män och bröder sedan århundraden rest för att hämta det nödvändiga järnet och af hvilket de blifvit så förtrollade, att de ibland varit nära att glömma både hustru, barn och hem.

Härvid inföll disponenten: "Ja där sitter en jungfru bunden i berget, som förtrollar dem", hvarpå talarinnan

ögonblickligen svarade: "Sluppe hon lös är jag säker att hon genast ropade 'Votes for women', (rösträtt för kvinnor)".

Att detta skämt icke minskade den muntra stämning, som hela tiden varit rådande, finner du nog. Så fort kaffet var drucket, var det tid att bryta upp, ty järnvägs-vagnen stod åter utanför och så fort vi kommit tillbaka till stationen, kopplades den till den under tiden anlända "Expressen", och så fortsattes färden söderut till Bisp-gården.

Redan för länge sedan voro här rum beställda åt oss, men som turstantalet var mycket stort den kvällen, uppstod en liten villervalla, innan alla kunde få plats. Med sitt vanliga lugn redde vår reseledarinna ut härfvan, och snart hade hvar och en af oss fått sitt.

Efter kvällsmaten åkte de flesta till Döda Fallet, men som jag varit där förut och visste att ett besök där var förenadt med en ganska besvärlig promenad, föredrog jag att endast gå ned för slutningen i närheten af stationen till de där befintliga "niporna", de runda skogbevuxna kullar, som äro så karaktäristiska formationer i Norr-land.

Morgonen därpå var brådskan stor innan alla hunnit få frukost och plats på skjutsarne, hvilas antal var begränsadt. Vi hade ju förmånsrätt, då det var bestämdt långt förut, men försök gjordes af andra att begagna sig af de för oss framkörda åkdonen. Slutligen var allt klart och vi begåfvo oss af.

Som du själf varit där, vet du hvilken härlig färd åkturen mellan Bispgården och Utanede ångbåtstation är. Genom hvitstammig kraftig björkskog och bördiga åkerfält, backe upp och backe ner, förbi välbyggda stora jämtlandsgårdar, där välmågan är tydligt synlig, bar det med ilande fart efter de små, snabba hästarna ner till Indalsälven.

Här gingo vi ombord på den fina flodångaren "Liden", och så börjades färden ned för den i mitt tycke ståtligaste och mest storslagna af de svenska älvarna, ned för Sillreforsen, för hvars hvirvelströmmar båten konstruerats särskildt grundgående och med stark maskinkraft, mellan de mörka, höga, dystra, skogbevuxna stränderna, i stora svängningar, där perspektivet än vidgar sig, än minskas och bjuder på omväxlande taflor, än leende ångar och välbyggda gårdar, än branta timmerstup, därifrån timret rusar ner i älven, bindes till flottar eller i spridda grupper söker sin väg till de olika upphämningsställen längs stränderna och vid mynningen, hvarunder det ofta fastnar i ångarens hjul eller propellar och förorsakar dem mycket besvär.

Vid Lidens färja måste vi byta båt och öfvergå till "Indalen", byggd efter amerikanskt system med stort hjul i aktern i stället för propeller. Jag passade då på att plocka några af de stora liljekonvaljer, som förra gången utgjort vår förtjusning och väckt vår förvåning för sin storlek; nu voro de nästan förbi och i deras ställe funnos andra blommor, särskildt blålockor, betydligt större än de hos oss förekommande. Därifrån bli stränderna lägre och allt mer bördiga, tills man hinner Bergeforsen med dess ståtliga bro, från hvars midt man har

en härlig utsikt uppåt och nedåt älven. Här gingo vi för att komma förbi forsen öfver på en tredje båt, "Turisten". —

Under färden möttes vi af en glad öfverraskning. Då det ej låtit sig göra för oss att mottaga den vänliga inbjudningen af Sundsvalls F. K. P. R. att stanna öfver där, hade flera af dess medlemmar rest oss till mötes och prydt vårt middagsbord med blommor, såväl i rösträttsfärgerna som rosor framför hvarje kuvert, en hälsning från sågverksfruarna. Nu åto vi tillsammans middag, hvarvid vi hade glädjen att se dem som våra gäster, tal växades på olika språk och de voro utmärkta ciceroner, då vi nu nalkades alla de olika sågverken vid flodens utlopp, där den delar sig i flera armar.

Efter middagen bjödo de på kaffe med fårtor och annat bakverk, som de medfört, men snart måste vi börja ta reda på vårt bagage, ty "J. L. Runeberg" syntes, och som han visat oss det tillmötesgåendet att invänta vår ankomst, ville vi ej uppehålla honom för länge. Under lifliga viftningar togo vi för sista gången farväl af en systerförening, som visat oss vänlighet, sågo i fjärran Sundsvall och voro snart ute på Bottniska viken.

Älven på ångbåten möttes vi med samma artighet och vänlighet, som på hela resan kommit oss till del.

Snart samlades vi alla på kommandobryggan, där utrymmet var stort och hvarifrån vi hade en vidsträckt utsikt. Där uppehöll vi oss också den mesta tid, som ej upptogs af en välbehöflig sömn. Vädret var, om man undantar ett par regnskurar, hela tiden vackert och sjösjukan gjorde knappast något intrång i vår krets.

Torsdagen den 29 juni på middagen voro vi åter i Stockholm, där vi möttes af vänner och bekanta.

Efter de angenäma dagar vi tillbragt tillsammans, ville vi dock ej skiljas så hastigt, utan samlades åter på aftonen till gemensam middag. Här möttes vi af den angenäma öfverraskningen, att vår utmärkta reseledarinna gaf oss ett påtagligt bevis på med hvilken skicklighet hon skött finanserna genom att till hvar och en af oss återlämna 125 kr. af den erlagda afgiften. Vid det tack, som vid kaffet å terrassen framfördes till henne från de svenska deltagarna, uttalade vi också vår stora belåtenhet med hennes nya metod för organiserandet af resebyrå, då vinsten af företaget kom deltagarna i färden i stället för ledaren till godo.

På samma gång framställde vi också den önskan, att en resa ordnad efter samma principer och under samma ledning skulle för oss och flera underlätta besöket vid nästa internationella rösträttskongress i Buda-Pest.

I den vackra sommarkvällen togo vi sedan ett hjärtligt farväl af hvarandra för att i skilda land och hvar på sitt håll fortsätta vårt arbete, medförande minnet af angenäma, vänliga reskamrater under vår sagolika Lapplandsresa.

Nu har jag för dig skildrat den så godt jag kunnat.

Skulle den gifvit dig lust att följa med till Buda-Pest får du nog resällskap med

Syster Svea.

Notiser.

Kvinnligt nattarbete vid ansjovisfabrikerna. Den af åtskilliga ansjovisfabriker i Lysekil till k. m:t inlämnade anhållan, att tiden 15 augusti—15 november mellan kl. 10 på kvällen till 5 på morgonen få använda kvinnliga arbetare i åldern öfver 18 år, har nu bifallits af k. m:t under villkor bl. a. att arbetstiden skall afbrytas af lämpliga raster och att hvarje kvinnas sammanlagda arbetstid ej öfverstiger 12 timmar.

Lärrinneseminarium i Piteå. På förslag af ledamoten i folkundervisningskommittén, d:r Paul Hellström i Luleå, ha Piteå stadsfullmäktige beslutit ingå till regeringen med ansökan om inrättande af ett folkskollärrinneseminarium i staden. Stadsfullmäktige ha därjämte öfverlämnat åt en kommitté att närmare taga hand om saken.

Valrörelsen. På valmöten i Vadstena och Mjölby den 5 och 6 dennes talade fru Jenny Velander, Skara, om "Kampen för representationsrätt i Sverige". Innevarande vecka talar fru V. på möten i Blekinge. Fru Augusta Widebeck, Strängnäs, har talat på valmöten i Töreboda, Skara, Tyrunga och Mariestad den 5, 6, 7 och 8 dennes. Söndagen den 13 talade fru Anna Wicksell, Lund, i Hernösand, fru Ellen Hagen, Uppsala, i Moholm och fröken Sigrid Kruse, Karlskrona, i Huskvarna.

Frigga Carlbergs 60-årsdag. Många och vackra voro de hyllningar, som bringades fru Frigga Carlberg på hennes 60-årsdag. Först kom ett 60-tal barn från Myrornas barnhem, åtföljda af sina föreståndarinnor och uppvaktade med blommor och en versifierad hälsning. Fröken Anna Trägårdh frambar sällskapet Myrornas tack till dess nitiska ordförande samt öfverräckte en skulptur: Ruth Milles' "En moder".

Därefter uppvaktade styrelsen för F. K. P. R. i Göteborg, hvars tack i varma ordalag framfördes af dr Thora Wigardh, som framhöll det stora intresse och oförtrutna arbete fru Carlberg nedlagt såsom föreningens ordförande, allt från dess början. Som bevis på medlemmarnas förståelse af hennes arbete och deras tacksamhet öfverlämnades ett synnerligen vackert rösträttsmärke af guld med briljanter och vidhängande kedja samt en vackert textad hyllning på vers, författad af en af medlemmarna af föreningen.

Äfven Landsföreningen för F. K. P. R. representades, genom fru Ellen Hagen, som från Landsföreningen öfverlämnade en konstnärligt utförd adress, inbunden i band af siden i föreningens färger. Adressen var af följande lydelse:

"Till Frigga Carlberg — en af F. K. P. R:s stiftare och outtröttligaste förkämpar — på 60-årsdagen den 10 aug. 1911 med varm hyllning och djup tacksamhet för allt hvad du i tal och skrift verkat för kvinnornas medborgarrätt.

Landsföreningen för kvinnornas politiska rösträtt."

Som gåfva från vänner inom Landsföreningen medförde fru Hagen en reproduktion af Stephan Sindings vackra skulptur "Den fängslade modern".

Med en vacker adress uppvaktade äfven Kvinnliga kontoristförbundet i Göteborg.

En rik skörd af blommor och omkring ett hundratal telegram ingingo från när och fjärran.

Rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6, Stockholm. Byrån hålles numera öppen alla dagar kl. 3—4 e. m.

Barnen taga lätt Vasens (f. d. Nordstjernans)

Laxermarmelad på grund af dess behagliga smak.

Pris 1 kr. pr ask. Finnes å alla apotek.

Mjolk dagligen till afhämtning.

Oskummad för 15 öre lit.
Handskummad för 6 öre lit.

Tjock grädde för 90 öre lit.
1:ma smör kr. 2,00 pr kilo.

Stockholms Mejeriaktiebolag, Klarabergsgatan 68.

Allm. Tel. Br. 5241.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man *alltid* göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantensamlare å Dagny?

Den som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begår kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af STINA QUINT utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af:

Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till Regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
” II, Gustaf A Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex., utgången)	6:—
” III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	—: 50
” IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	—: 10
” V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt	—: 40
” VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 25
” VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland	—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10
Elin Wahlquist: Partipolitiken och kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 03
Ann Margret Holmgren: Mor Karin.....	—: 03
Sigrid Kruse: Grannarna	—: 02
Nancy Svanberg: Goda kamrater	—: 03
H. E. Hallberg: Kvinnan i hemmet och samhället	—: 05
Kortfattad ledning för kvinnornas deltagande i de kommunala valen (pr 100 ex.)	—: 68
Sigrid Kruse: Nykterhetsfrågan och kvinnornas rösträtt (pr 100 ex.)	—: 90
Hur kunna gifta kvinnor förvärfva kommunala rättigheter? (pr 100 ex.).....	—: 60
Utdrag ur riksdagens protokoll.....	—: 02
Festskrift utgifven med anledning af Ann Margret Holmgrens 60-årsdag	—: 75
Tidningen Rösträtt för kvinnor.....	—: 10

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt.....	—: 05
” 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
” 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?.....	—: 10
” 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
” 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? (utgången)	—: 05
” 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
” 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ...	—: 15
” 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	—: 05
” 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst öfvertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen	—: 05
Minneslista (5:te uppl.)	—: 05

Diverse rösträttslitteratur:

Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning.....	—: 60
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen	—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre	—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt	—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt	—: 25
Karl M. Lindh: Kvinnornas rösträttskraf.....	—: —
Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter	—: 15

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvireras från Landsföreningens för Kvinnans Politiska Rösträtt expedition Lästmakergatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—4 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:is 1—9 lämnas 25 proc. rabatt.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr mm.)

EXAMINERAD, elem.-bildad lärarinna med undervisningsvana från hem och skola söker till hösten plats i Stockholm eller dess närhet. Svar till »Lärarinna», Flen p. r.

Ung, musikalisk flicka, som genomgått 8-kl. läroverk och ett år vistats i Tyskland, önskar plats till hösten att undervisa ett å två barn i skolans lägre klasser. Svar till Karin Hammar, Halmstad.

LÄRARINNA, undervisningsvan, intress. och barnkär, genomg. 8 kl. lärov. önskar till hösten pl. som guvern. Svar till "20 år", Karlskrona p. r.

I musikälskande familj

söker ung, bildad flicka plats. Genomgått Kgl. Musikkonservatoriet i Stockholm och är kompetent att läsa med minderåriga elever. Fina ref. Svar till S. S., Visby p. r.

Plats i Kindergarten,

småbarnsskola eller familj sökes af ledarinna, som genomgått Kindergartenseminarium. Svar emotes före denna månads utgång under adr. »Kindergartenledarinna», Skrea.

Ex. kv. sjukgymnast och manicurist önskar i sept. plats som manicurist eller gifva massage åt sjuklig herre eller dam i hem eller utrikes. Tacksam för svar "Sjukgymnast", Dingelvik p. r.

Guvernans.

Ung, glad flicka, som med goda betyg genomgått 8-kl. läroverk, söker att för instundande läsår läsa med högst 2 barn. Är något undervisningsvan. Svar till "Astrid", Ljungskile p. r.

Sjukgymnast

önskar plats i familj eller hos ensam herre eller dam i Stockholm eller dess närhet. Äfven kunnig i ett hems skötande, handarbeten, sömnad etc. Svar till "Sjukgymnast M. S.", p. r. Norrköping.

22-årig bildad flicka

önskar plats i familj. Är kunnig i enklare sjukvård samt villig att deltaga i hushållet. Svar till L. A., Pappershandeln, Strängnäs.

Husföreståndarinna.

Ung flicka, van och skicklig att förestå ett hem med alla därtill hörande göromål, önskar plats som husföreståndarinna. Goda rekommendationer finnas. Svar till "Huslig", Ljungskile p. r.

Ung dam,

praktisk och ordentlig, som förestått pensionat och är fullt kunnig i matlagning, önskar plats att förestå respektabel herres hem. Svar till "Sommar 1911", Ousby, p. r.

Bildad, stadgad, arbetsvan flicka

önskar till hösten plats i barnlös familj i Stockholm att på egen hand sköta hushållet. Är kunnig i matlagning, bakn. och alla inom hemmet förekommande göromål. Önskar anses som familjemedlem. Svar till "Göd lön", Motala p. r.

En flicka

önskar plats till hösten i liten familj eller att sköta hemmet åt ensam herre eller dam. Innehar plats hos lärare. Svar emotes tacksamt inom 8 dagar märkt "R. S.", Kattarp, poste restante.

Handarbetslärarinna

söker plats i skola eller hem. Kunnig i kläd- och linnesömnad. Svar till "Kunnig", Sv. Telegrambyrå, Örebro.

LEDIGA PLATSER.**En ordinarie****folkskolläraryrketjänst**

vid Karlstads folkskolor är till ansökan ledig inom sextio dagar från den dag, denna kungörelse första gången införts i Post- och Inrikes tidningar.

Lönen utgör 1,500 kr. för år med ett ålderstillägg å 100 kr. och två å 150 kr. efter resp. 5, 10 och 15 års väl vitsordad tjänstgöring. Ansökan, åtföljd af frejdbetyg, läkarebetyg och öfriga vederbörliga handlingar, ställes till Karlstads folkskolestyrelse och insändes till undertecknad.

Karlstad den 20 juli 1911.

Bror A. Larsson.
Folkskoleinspektör.

Lärarinnebefattningen

vid Attarps småskola ledigförklarad härmed. Ansökningar tillställas skolrådet i Högseröd före den 26 september 1911. Skolhuset uppfördt 1910. Tillträdet sker med 1 oktober 1911. Adr. Löberöd.

GUVERNANT, helst med lärarinneexamen, sökes för undervisning till 4:de klassen i flickskola samt i pianospelning och handarbete. En eller två elever. Deltagande i husliga eller skrifgöromål önskligt. — Svar med uppgift å löneanspråk och ref. samt foto., som återsändes, till Landfiskalen Olof Bromée, Sveg.

Skolkökslärarinna.

Befattningen som skolkökslärarinna vid Tomelilla skolor sökes hos skolrådet i Tryde församling, adr. Tomelilla, senast den 20 augusti. Lön för minst fyra kurser årligen 700 kronor kontant jämte bostad och vedbrand samt fria middagar under pågående kurser.

Vikariat

i svenska, tyska och engelska på låg- och mellanstadiet ledigt för läsåret 1911—12. Kvinnlig sökande med högre kompetens torde före den 15 aug. inlämna ansökan till Palmgrenska Samskolan, Stockholm.

Kokerska,

skicklig i såväl finare som enklare matlagning, bak, inläggningar m. m., pålitlig och ordentlig, erhåller god plats i Linköping nästa 24 okt. Eget rum. Svar med betyg, rek. och löneanspråk torde snarast sändas under adress: Friherrinna E. Sjöryd, Tenhult.

Ledig tjänst.

Platsen såsom tvättförestånderska vid Kristinehamns Hospital blir ledig att tillträda den 24 nästkommande oktober. Lönen är 400 kr. jämte naturaförmåner af bostad med möbler och sängkläder, värme, lyse, tvätt och kost samt 125 kr. i kostförbättringspenningar. Sökes före den 25 augusti hos

Öfverläkaren.

Hushållsfröken,

erfaren och lämplig att under husmoderns öfverinseende förestå hushåll i Bergslagen, erhåller nästkommande 24 oktober lättskött plats, om ansökan med rekommendationer insändas till märke "Bruksdisponent", under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ung flicka

som genomgått sjukvårdskurs — kunnig i lättare sömnad och villig att med husmodern deltaga i småsysslor inomhus — erhåller god plats i början af sept. uti Göteborg. En persons hushåll, tjänare finnes. Foto., löneanspråk och betygsskrifter jämte bästa rek. adr. "Fru S", Ulricehamns Sanatorium.

Kvinnlig korrespondent

fullt hemmastadd i engelska och tyska språken, stenografi samt äfven med vana uti öfriga kontorsgöromål, erhåller plats genast eller senast 1 September vid bruk i Dalarne. Anmälan jämte betygsskrifter torde insändas till märke "Korrespondent 1/9 1911" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bokföringsvan flicka,

helst kunnig i tyska, maskinskrifning och stenografi samt villig att något deltaga i hushåll erhåller plats genast eller 1 sept. Betygsskrifter, referenser och fotografi under adress: "Exportaffär i landsorten", Nordiska annonsbyrån, Göteborg.

Kammarjungfru.

För en snäll och anspråkslös bättre flicka, pålitlig och van vid ordning, skicklig i såväl kläd- som linnesömnad samt försedd med bästa rekommendationer, finnes mycket förmånlig plats till 24 Okt. på stor herrgård om betyg jämte foto. sändes till "Stor Herrgård 1911" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Kvinnliga**arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-

Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

4¹ | 0
2 | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns utsökta **PARFYMER**, eleganta damers förtjusning.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid $\frac{1}{2}$ 10-4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 183 36.

CENTRALFÖRBUNDETS FÖR SOCIALT ARBETE UTBILDNINGSKURS

för praktiskt socialt arbete, exempelvis **bostadsinspektion**,
fosterbarnsinspektion och annat **barnavårdsarbete**,
vivevårdskap i arbetarebostadshus m. m. börjar nytt
arbetsår 1 Okt.—1 Juli.

Praktisk och teoretisk socialhygienisk utbildning.

Ettårig kurs. Pris 250 kr. Prospekt rekvireras hos Central-
förbundets för socialt arbete byrå, Lästmakaregatan 6, Stockholm.
(S. T A 275493)

HERM. HAMNQVIST

Kungl. Hoffotograf.

Biblioteksg. 11, Stockholm.

1 dussin kabinettsfotografier, matt
papper, 12 kronor.

Lektioner i Lannesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,

Sibylleg. 36. Hörnet af Karlavägen.
R. T. 35 30. A. T. 210 04.

— — Vid — —

Professor Unmans Institut

börjar 2 Okt. ny (ett-årig) kurs i *Massage*
och *Sjukgymnastik*. Begär prospekt.

Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Astrid Wittborn

Manicure, Pedicure,

Hygienisk ansiktsbehandling.

BRAHEGAT. 6, 2 tr. R. T. 12359. A. 197 16

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11-4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Gynna Dagnys annonsörer!

Sju praktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom.
Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelln. Kar-
tonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning
af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illu-
strationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling
sagor af
Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris
75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn
och ungdom. Fritt
efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustratio-
ner af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och
ungdom af Marie Lou-
Charles G. Gordons lif och stordåd, ise Gagner, 304 sidor,
33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn
och ungdom. Bear-
betning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor. 39
illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och
berättelser
af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Rodenstamska Skolan, Hudiksvall,

börjar sin *trettionde* termin den 21 aug. **Husmoderskurs:**
konservering, matlagning, bakning, kläd- och lannesöm, väfnad
(enkel och konstväfnad), läderplastik m. m. **Slöjdläroinne-**
kurs. Skolköksläroinnekurs. — Prospekt på begäran.

Sprid DAGNY!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Frigga Carlberg. Af Hildur Öijer.

Allmän rösträtt åt Norges kvinnor.

Från världens rösträttsfält. Af Ellen Wester.

L. K. P. R. och den politiska neutraliteten. Af "Vän af
F. K. P. R., som tills vidare utträdt ur förbundet".

Insänd litteratur.

Elf Norrbro: Barnaoffer. Rec. af Maria Rieck-Müller.

Eugénie Bonnefois och hennes »école foraine».

Af I. S.

Några minnen från rösträttskongressisternas Lapplandsresa.

Af Syster Svea.

Notiser.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**